

"En del av kapitalet ska tillbaka till samhället"

Sigrid Rausing, arvtagerskan som blev filantrop, donerar varje år över 200 miljoner kronor till olika projekt för ökad rättvisa. Något annat vore otänkbart för henne.

– Att inte göra något, utan bara få kapitalet att föröka sig, det är som en mentalsjukdom, en besatthet, säger hon.

Sigrid Rausing – förläggare, filantrop och sondotter till Tetra Paks grundare Ruben Rausing – känner sig, som hon säger, *inarticulate*, otydlig. Hon har knappt hunnit landa i Sverige och hennes lågmälda skånska är kraftigt mixad med London-engelska. Men när hon träffar DN vid bokmässan i Göteborg artikulerar hon tydligt sin tro på de mäktigas och förmögna ansvar för att förbättra världen för de oförmögna.

– Om man är förmögen så ska en del av kapitalet tillbaka till samhället, säger hon.

Det finns förstås ett system för det: skatt. Men Sigrid Rausing är ingen vän av höga skatter. Hon menar att i både Sverige och hennes hemland Storbritannien kommer skatterna, med de sänkningar som görs, så småningom att hitta en optimal nivå. Och hon menar att skattefinansierat bistånd inte är tillräckligt effektivt.

Själv driver hon sedan 1995 Sigrid Rausing Trust, en stiftelse som stöder arbete för bland annat mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter, miljövard och social och ekonomisk utveckling. Hon medverkar vid bokmässan som hedersledamot i den nyinstiftade Teskedsorden för tolerans och mot fanatism.

Varför detta engagemang? Frågan tycks onödig när hon beskriver några möten hon varit med om under sina resor: från pojken i norra Uganda vars föräldrar dött av aids – "han såg ut som åtta år men var väl elva eller tolv och hade ett stort sår på benet" – till inrikesministern i Uzbekistan – "tillbakalutad i sin stol i ett rum där luften var tung av korruption".

Om man har sett sådana kontraster och om man har den ekonomiska makten, då är det inget mysterium att man vill använda sina pengar för att skapa ökad rättvisa. Men varför gör inte alla förmögna människor det?

– Pengar, särskilt ärvda pengar, kan vara isolerande. Man kan tappa sambandet med omvärlden.

Hon tänker på svenska finansfamiljer.

– De skolar in den nya generationen i familjens plikter och rättigheter. Det kan vara förtryckande. Man känner sig hotad och vill försvara sig.

Hon säger "man" men det är lätt att förstå att hon delvis talar av egen erfarenhet, om sin uppväxt som dotter till Hans Rausing som tillsammans med sin bror Gad ägde

och drev Tetra Pak. Hade hennes liv varit bättre eller enklare utan pengarna och namnet?

– Bättre? Absolut inte. Problemet var inte så mycket pengarna utan detta att vara en potentiell ägare när man var 16-17 år.

Sigrid Rausing Trust har växt från att vara en liten välgörenhetsstiftelse till att bli en professionell organisation. Numera arbetar man framför allt förebyggande.

-- Vi kan inte längre bara reagera på ansökningar, för nästan alla förtjänar egentligen att få stöd, utan vi måste också tänka kring vad vi vill åstadkomma strategiskt i världen.

Ett exempel kan vara insatser mot hiv/aids i Afrika där många organisationer delar ut kondomer för att stoppa spridningen men där Sigrid Rausing Trust hellre arbetar för att stärka afrikanska kvinnor bland annat genom utbildning.

I sitt sommarpratarprogram från 2006 beskrev Sigrid Rausing hur hon, då hon forskade i socialantropologi, levde i över ett år på en estländsk före detta kolchos. Där såg hon hur invånarna led lika mycket av känslan av fattigdom som av fattigdomen i sig. Hur kan man som filantrop undvika att belasta människor med känslan av fattigdom?

– Vi och aktivisterna arbetar jämlikt, på samma plan. Det är ett *meeting of minds*.

Sigrid Rausing äger inte längre något alls av Tetra Pak. Ändå: Hur känns det när medierna rapporterar att Tetra Pak uppfört sig illa någonstans i världen, som nyligen då koncernens sydkoreanska gren anmäldes till OEDC:s kontaktpunkt för brott mot internationell arbetsrätt?

– Jag känner bara en stor lättnad över att inte behöva vara inblandad. Det är väldigt skönt.

Sigrid Rausing är en av Storbritanniens mest förmögna kvinnor. I en del artiklar om henne framhålls att hon går klädd i sandaler och bara har en bil, dessutom en alldaglig Volvo. Enligt andra artiklar är hennes bostad i London värderad till över 250 miljoner kronor och har stadens största trädgård efter Buckingham Palace. Vilken bild känner hon själv igen sig mest i?

Hon ler.

– Jag har en Volvo, fast det är inte den enda bilen jag har. Sanningen är väl mittemellan.

Eller är båda bilderna sanna? Man kan ju köra Volvo iklädd sandaler i en jätteträdgård i London?

– *Maybe*, skrattar Sigrid Rausing.

KATARINA BJÄRVALL

DN möter

Sigrid Rausing

Yrke: förläggare och filantrop

Ålder: 45

Bor: London

Familj: man och nioårig son

Utbildning: Studier i historia, film och socialantropologi. Tillbringade åren 1993-94 på en f d sovjetisk kolchos i Estland och doktorerade 2004 på avhandlingen *History, memory, and identity in post-Soviet Estonia*.

Karriär: Grundade 1995 Sigrid Rausing Trust (då under namnet Ruben and Elisabeth Rausing Trust efter hennes farföräldrar). Äger sedan 2005 det anrika brittiska bokförlaget Granta och tidskriften med samma namn. Driver även bok- och filmbolaget Portobello tillsammans med sin man, filmproducenten Eric Abraham.

Förmögenhet: Hemligt.

På fritiden: Läser och promenerar.

Guide

Sigrid Rausing om...

...feminism:

– Om kvinnor inte deltar i alla ekonomisk aktivitet i ett land så får man ingen utveckling. Se på Saudiarabien; de har gjort oerhört lite för sina invånare med oerhört mycket pengar.

...om filantropi kontra statligt bistånd:

– Bistånd riskerar att föreviga idén om kolonialismen, att staterna i norr står över staterna i söder. Det landskap vi befinner oss i som filantroper är helt annorlunda.

...om förmögna människor som låter sina barn ärva allt:

– Jag tycker om den amerikanska tanken att barnen inte ska ärva så mycket utan åstadkomma något själva. Men det är inte säkert att livet blir så enkelt även om man gör så, om barnen fortfarande har kvar namnet som förknippas med kapitalet.